

Пономаренко Яна Сергіївна,
доцент кафедри соціології та психології
факультету № 6 Харківського
національного університету внутрішніх
справ, кандидат психологічних наук

ЗАДОВОЛЕНІСТЬ РОБОТОЮ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ: ЗАКОРДОННИЙ ВИМІР ПРОБЛЕМИ

Потреби сучасного українського суспільства орієнтовані на впровадження провідних закордонних стандартів розвитку. Одними з головних показників добробуту населення є задоволеність рівнем свого життя, можливостями професійної реалізації, відчуття повної безпеки та захищеності. На варті порядку будь-якого розвинутого суспільства стоять поліцейські, котрі здатні забезпечити захист прав та свобод людей. Однак, ми вважаємо, що якість виконуваних ними професійних обов'язків напряду залежить від їх особистої задоволеності роботою, умовами праці та рівнем заробітної плати. Окреслені проблеми актуалізують необхідність детального вивчення особливостей прояву задоволеності роботою поліцейськими як психологічного феномену на прикладі наукових праць закордонних вчених.

Обов'язок поліцейських – це, перш за все, на високому рівні виконувати свої повноваження та захищати громаду, а отже, боротьба зі складнощами, управління стресом, навички ефективної комунікації, адаптація та особисті досягнення є одними з ключових елементів, що характеризують результати роботи [2, с. 361].

Організаційні психологи вже давно ставлять собі за мету, вивчити особистість та як вона може вплинути на ефективність роботи, адже багато керівників, у свою чергу, беруть до уваги ці дослідження, щоб вибрати висококваліфікований персонал [6, с. 1858].

Як зазначається в наявній закордонній літературі, особистість працівника поліції є ключовою при вивченні специфіки професійної діяльності, оскільки вона може передбачити спосіб реагування поліцейських на вимоги роботи та звідси здатна забезпечити можливість безпомилкового прийняття рішень [8]. Зокрема, певні характеристики особистості свідчать про ефективність роботи поліції. Наприклад, агресивні, організовані, цілеспрямовані, жорсткі і надійні поліцейські зазвичай добре реагують на роботу, тоді як слабкі та недбалі співробітники демонструють низьку ефективність професії [10].

Задоволеність роботою є однією з найбільш розповсюджених та вивчених тем у галузі професійної та організаційної психології (Данцкер, 1994; Міллер, Мір та Кім, 2009; Джонсон, 2012). Хоча в науці ще досі не представлено прийнятого та уніфікованого визначення поняття «задоволеність роботою».

Згідно з уявленнями Д. Хенне і Е. Локк (1985), задоволеність роботою може трактуватися через аналіз емоційного ставлення працівника до характеру та умов професії. У. Хізар зі співавторами згодом доповнили дане визначення, додавши до нього думку, що задоволеність роботою проявляється через зв'язок бажань працівників і вимог, які висуває професія [8, с. 110].

Істотно інших поглядів дотримувався Ф. Герцберг (1968), котрий вважав, що варто розділяти дві протилежні концепції, такі як задоволення від роботи та невдоволення нею, оскільки перша базується на особистих цілях та очікуваннях працівника, а друга – визначається умовами праці. Р. Джонсон підкреслював, що поєднання вищезазначених визначень дозволяє зробити висновок, що чим більша різниця між очікуваннями працівників та реальністю, тим нижча задоволеність роботою [7].

Представники особистісного підходу В. Фішер і Дж. Ганна (1931) та Р. Хоппок (1935) наголошували на тому, що задоволеність роботою пов'язана з особливостями емоційної адаптації або дезадаптації працівника. Дана думка, цілком відповідає нашим уявленням щодо важливості успішної адаптації поліцейськими до вимог професій, оскільки дана професія є надмірно стресовою та вимагає більшого задіяння особистісних ресурсів.

К. Берк у співавторстві визначив, що у особистості поліцейського повинен бути розвинутий «внутрішній локус контролю», котрий пов'язаний зі здатністю справлятися, керувати стресом і, отже, це дозволяє мати кращі результати роботи [3, с. 180].

Цікавими є погляди закордонних вчених, що одним з параметрів задоволеністю роботою є така особистісна риса як добросовісність. Вчений П. Детрік зі співавторами вважають, що добросовісність є вагомим предиктором контрпродуктивної поведінки, таких як вигорання, прогули на роботі, і це підтверджує, що поліцейські застосовують ефективні стратегії подолання, щоб уникнути стрес та інші негативні наслідки робочого навантаження [4, с. 692]. Крім того, Б. Сандерс говорить, що добросовісність також пов'язана з успіхом та

підвищенням по службі, а також з високими зарплатами. З іншого боку, поліцейські з низьким балом добросовісності зазвичай виявляють ознаки необережної та безвідповідальної поведінки [10, с. 141].

Дж. Лі у співавторстві вважають, що робота поліцейських є вимогливою, оскільки працівники поліції часто піддаються травматичним і стресовим подіям, які впливають не тільки на їх психічне та фізичне здоров'я, але і на спосіб роботи на робочому місці [9].

За визначенням Р. Герлінга, гнучкі офіцери поліції здатні більш ефективно справлятися з можливими труднощами, коли вони зазнають стресових факторів та долають негаразди, щоб ефективно надавати свої послуги [5]. Однак, дослідження Дж. Андерсена у співавторстві показали, що поліцейські, як правило, більш стійкі, ніж представники інших професій, адже є офіцери, на роботу яких впливає відсутність такої властивості, як стійкість [1, с. 4]. Наприклад, нестійкі люди відчувають високий рівень стресу, а це, в свою чергу, спричиняє низку негативних наслідків, таких як порушення дихання, сенсорні та слухові проблеми та обмежену здатність керувати транспортними засобами, усі ці важливі навички, необхідні для поліцейської діяльності. Крім того, напрацювання Дж. Андерсена демонструють, що в результаті надмірного стресу та перевантаження збільшуються прогули та дні хвороби, однак усі ці важливі навички, необхідні для поліцейської діяльності [1, с. 7].

Таким чином, незважаючи на те, що задоволеність від роботи розглядається майже у кожній професійній групі, вона все ще є недостатньою вивченою серед українських поліцейських. Це обумовлено тим, що досить часто поліцейські звикають виконувати конкретні професійні завдання незалежно від того, задоволені вони своєю роботою чи ні. Хоча невдоволення працівників поліції може негативно вплинути на якість надання послуг громаді, тому дане питання потребує подальших наукових розвідок.

Список використаних джерел

1. Andersen J. P., Papazoglou K., Nyman M., Koskelainen M., Gustafsberg H. Fostering Resilience Among the Police. *Journal of Law Enforcement*. 2005. № 5(1). 1–14.
2. Barrick M. R., Mount M. K. Yes, Personality Matters: Moving on to More Important Matters. *Human Performance*. 2005. № 18(4). P. 359–372.

3. Burke K.J., Shakespeare-Finch J., Paton D., Ryan M. Characterizing the Resilient Officer: Individual Attributes at Point of entry to Policing. *Traumatology*. 2006. № 12(3). P. 178–188.
4. Detrick P., Chibnall J.T., Luebbert M.C. The Revised Neo Personality Inventory as Predictor of Police Academy Performance. *Criminal Justice and Behavior*. 2004. № 31(6). P. 676–694.
5. Goerling R. Police officer resilience and community building. *Proceedings of ASBBS*. 2012. № 19(1). P. 394–397.
6. Harmanci F.M., Caliskan A., Baycan C. Examining the police officers' physical and personal characteristics based on units. *European Scientific Journal*. 2014. № 10(29). P. 1857–7881.
7. Johnson R.R. Police Officer Job Satisfaction: A Multidimensional Analysis. *Policy Quarterly*. 2012. № 15(2). P. 157–176.
8. Khizar U., Orcullo D.J.C., Mustafa J. Relationship between Personality Traits and Job Satisfaction of Police Officers in Punjab, Pakistan. *International Journal of Business and Social Science*. 2016. № 7(7). P. 109–113.
9. Lee J. K., Choi H.G., Kim J. Y., Nam J., Kang H.T., Koh S. B., Oh S. S. Self-resilience as a protective factor against development of post-traumatic stress disorder symptoms in police officers. *Annals of Occupational and Environmental Medicine*. 2016. № 28 (58). P. 1–7.
10. Sanders B.A. Using Personality Traits to Predict Police Officer Performance. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*. 2008. № 31(1). P. 129–147.

Процик Любов Сергіївна,
науковий співробітник науково-
дослідної лабораторії психологічного
забезпечення Державного науково-
дослідного інституту МВС України,
кандидат психологічних наук

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КУРСАНТІВ (СТУДЕНТІВ) ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ

Професійне становлення майбутніх фахівців складається не тільки із засвоєння необхідних професійних знань, вмінь та навичок, але й важливим є оволодіння спеціальними здібностями й особистісними властивостями, що забезпечують самостійність, гнучкість та динамізм професійної поведінки.